

Bu belge, Yara Ostomi ve İnkontinans Hemşireleri Derneği (www.yoihd.org.tr, Kasım 2024) tarafından Türkçeye.

Sağlık Çalışanı Olmayanlar İçin Temel Yara Bakımı (Algoritma)

Hedef grup ve feragatname: Bu öneriler öncelikle profesyonel olmayan bakım vericileri ve yara uzmanlığı olmayan sağlık profesyonellerini hedeflemektedir. Profesyonel bakım vericiler aşağıda referans verilen yayınlardan ek olarak faydalanabilir. Tavsiyeler ve kılavuz ilkeler, savaş, kriz ve acil yardım bağlamlarında yara yönetimi konusunda deneyimli EWMA uzmanlarından oluşan seçkin bir grup tarafından belirlenecektir. Bu nedenle kılavuzlar geniş bir fikir birliğine dayanmamaktadır.

Aşağıdaki kaynaklardan yararlanılmıştır:

- Wilderness Medical Society Practice Guidelines for Basic Wound Management in the Austere Environment (2014)
Tam metin için: [https://www.wemjournal.org/article/S1080-6032\(14\)00112-4/fulltext](https://www.wemjournal.org/article/S1080-6032(14)00112-4/fulltext)
PDF: <https://www.wemjournal.org/action/showPdf?pii=S1080-6032%2814%2900112-4>
- MSF Wound Care Protocol (2018)
Marelli, A., Caluwaerts, A., Wagner, E., D'Hollander, K., Goudmaeker, S.
Wound Care Protocol. Medecins Sans Frontieres.
PDF: https://www.globalfirstaidcentre.org/wp-content/uploads/2021/03/L029NURM02E-P_Wound-Care-protocol_OCB_EN_2018.pdf

HAZIRLIK

- Ellerinizi yıkayın ve dezenfekte edin ([DSÖ rehberine bağlantı](#))
- Temiz ve tozsuz bir ortam hazırlayın
- Yara bakımı için gerekli malzemeleri hazırlayın ([EWMA eğitimine bağlantı](#))
- Kişiye/hastaya rahat edebileceği bir pozisyon verin

KONTROL / DEĞERLENDİRME (HASTA)

- Hastanın genel sağlık durumunu değerlendirin
- Ağrısı olup olmadığını sorun ve gerekli ise ağrı kesici verin (ağızdan alınan ağrı kesicilerin çoğunun etkili olması için 45 dakika gerekir)
- Kontrol edin (değerlendirin) ve aşağıdaki durumlar için özel önlemler alın:
 - o Kanama kontrolü => Basınç veya turnike uygulayın ([ek yönergeler için bağlantı](#))
 - o Yanıklar => Yanık yüzeyi soğutun ([EWMA yönergesine bağlantı](#))
 - o Donma/soğuk ısırmaları ([EWMA yönergesine bağlantı](#))
 - o Yabancı cisim
- Hastanın iyi beslendiğinden ve sıvı aldığından emin olun

GÖZLEMLE (YARA)

- Dokusunu, derinliğini ve konumunu değerlendirin
- Eksuda değerlendirmesi yapın (Yara yatağı kuru mu yoksa fazla sıvı/salgı mevcutmu diye değerlendirin)
- Enfeksiyon belirtilerini değerlendirin (kızarıklık, irin, artan ağrı, artan şişlik, artan salgılar/sıvılar)

TEMİZLE

- Ellerinizi yıkayın ve dezenfekte edin ([DSÖ rehberine bağlantı](#))
- Varsa eldiven giyin
- Yara ve çevresindeki cildi bol su ile temizleyin/durulayın ([EWMA yönergelerine bak](#))
- Yara yatağından kir, küçük yabancı cisimler ve döküntüleri çıkarın
- Enfeksiyon durumunda dezenfekte edin ([EWMA yönergesine bağlantı](#))
- Yara çevresindeki cildi temiz bir havluyla kurulayın (nazikçe kurulamaya dikkat edin)

ÖRTÜ / KAPAMA

- Tıbbi, yara iyileştirici bir merhem sürün. Bu yoksa, steril bir pansumanla birlikte vazelin, bal, şeker veya temiz bitkisel yağ kullanın ([EWMA eğitime bağlantı](#))
- Pansumanı bandajla sabitleyin ([EWMA eğitime bağlantı](#))

SONLANDIRMA / BİTİRME

- Takip – hastanın transfer edilmesi gereken durumlarda:
 - o Şiddetli kanama
 - o Büyük veya çok derin yara
 - o Büyük yabancı cisim
 - o Yaranın, büyük kan damarı, eklem veya organ yakınında gelişmiş olması
 - o Şiddetli enfeksiyon / Yüksek ateş
 - o Isırık yaraları
- Ağrı değerlendirmesine ve ağrı kesici verilmesine devam edin
- Pansumanı kontrol edin (salgıların sızıntısı / rahatlık durumu)
- Odayı temizleyin ve kullanılan malzemeleri düzenleyin / temizleyin
- Ellerinizi yıkayın ve dezenfekte edin